

EUROPAKO LEGEBILTZARRERAKO HAUTESKUNDEAK

Begi bat Europan, bestea Estatuan

Maiatzaren 25eko hauteskundeen ondoren euroganberan eserlekua izateko asmoz dira. Josu Juaristi Abaunz (Azkoitia, 1964) EH Bildu, BNG eta beste alderdi batzuk biltzen dituen Herriek Erabaki zerrendaren buru da. Izaskun Bilbao Barandica (Bermeo, 1961) bigarren aurkeztuko da, eta EAJ, CIU eta Coalición Canaria alderdiek osatutako zerrendan bigarren doa.

| URKO APAOLAZA AVILA |

Argazkiak: Dani Blanco

Hauteskunde kanpaina hasi baino lehen izan gara bi hautagaiekin, ordurako hitzaldi eta ekitaldi ugari egin dituzte baina.

Europako hauteskunde hauek inoiz baino garrantzitsuagoak direla entzun izan da. Zergatik?

Josu Juaristi: Guretzako oso garrantzitsua da Europako Parlamentuan egotea eta hauteskunde hauek ere hala dira, gure herriaren etorkizuna eta herritarren eskubideak Europan ere jokatzen direlako, hori da gure eremu politiko naturala.

Izaskun Bilbao: Batetik, garrantzitsuak dira lehenengoz Legebiltzarreko talde bakoitzak aurkeztu beharra duelako hautagai bat Europako Batzordeko presidente izateko, eta hori berria da. Bestetik, inkestek esaten dute jendearen parte hartzea baxua izango dela, baina hori ez da gauza berria. Gu Legebiltzarrean ez bagaude inork ez du Euskadiz hitz

egingo. Azaldu behar dugu Euskadin beste eredu sozioekonomiko bat garatzeko gai izan garela azkeneko urteetan, eta batzordekoak begiratzten daude guk egindakoari.

Murrizketak egiteko garaian gobernuek ahotan izan dute Europar Batasuna (EB). Zeinena da krisi honen ondorioen ardura?

J. Juaristi: Ez nago hain ados eredu sozioekonomiko propioaren kontu horrekin; izan baldin badugu galbidean dago nabarmen. Lakuako eta Iruñeko gobernuek askoz gehiago egin dezakete. Egia da faktore espainiarra zama handia dela eta sekulako kaltea egiten digula, baina hemengo erakundeetan beste politika bat egin daiteke, inbertitu daiteke askoz gehiago industrian, hezkuntzan edo osasunean. Erantzukizunak hurbilago ere ikusten ditut nik.

I. Bilbao: Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuen %73 gastu soziala da, bilatu Europako eskualde bat portzentaje hori duena. Guk gure aldarrikapenetan nahi dugu nazio izan, baina politikaz hitz egiten

dugunean Batzordearentzat ere eredu gara.

Batzordeko kideak, Kontseilukoak, Europako Banku Zentralekoak, ez dituzte herritarrek aukeratzeko. Legitimitate politikoa falta dago hor? Eta balego, hori izan liteke Batasunaren eta herritarren artean dagoen langaren arrazoia?

J. Juaristi: EBk defizit demokratiko asko ditu esparru askotan. Neurri handi batean gaurko funtzionamenduak berak uxatu egin ditu herritarrak, gardentasun falta duela, zerbait arrotz bezala ikusten delako. Ez dut uste politika desprestigiaturik dagoenik, baina elite politikoak bai. Eta sentsazioa daukat askotan europar hauteskudeetako abstentzio handi horrekin elite

politikoetako batzuk behintzat nahiko eroso sentitzen direla, ez dutelako herritarren parte-hartze zuzenago eta aktiboagorik nahi.

I. Bilbao: Europaren proiektua askoz federalagoa izan behar da. Ona izango litzateke gizarteak zuzenean hautatu ahal izatea Batzordeko presidentea. Europak lidergo argia behar du, ez du zentzurik Batzordean eta Kontseiluan presidente bana izatea, presidentek bakarra izan behar du eta Legebiltzarrak orain duena baino eskumen gehiago izan behar litzuke. Legitimitate falta baino, esango nuke oraindik gauza asko daudela egiteko. Gure eskeman soberan dagoena Kontseilua da, hor estatutak daude eta askotan beren portaerarekin eta gardentasun faltarekin oztopo dira.

Europako Parlamentuan eskuin muturraren presentzia inoiz baino handiagoa izango omen da. Zerk edo nork elikatzen du Europa xenofobo eta insolidarioa?

J. Juaristi: Azken urteetako eskuinaren borroka ideologikoak. 2008an krisia lehertu zenetik eskuinak berak utzi die bidea libre ideia faxistei eta xenofoboiei. Egia da inkestetan aipatzen dela asko igoko direla, talde bat osatuko dutela lehenengo aldiz eta 100 parlamentari ere izan ditzaketela. Eskuinak eta alderdi sozialistek ez diote behar bezala aurre egin fenomeno horri, estatu askotan gertatu diren gauza larri askoren aurrean ez dute erreakzionatu. Hala ere, ezkerrek ere indar handiagoa izango omen du eta hori bai dela berri ona gure ustez.

I. Bilbao: Bi arrazoi daude jendeak talde xenofoboiei eta euroeszeptikoiei konfiantza emateko. Alde batetik, jende asko dezepzionatuta dago Europarekin. Buelta eman behar zaio horri, jendeak benetan eza-gutzeko zer egiten den; medioen laguntza ere behar da, zeren eta beti dira galdera ezezkorrak. Batzuk desilusionatuta daude Europarekin, Troika dela, austeritate dela, immigrazioarekin ez dagoelako politika argi bat, langabeziaren aurrean ez dagoelako estrategia bateraturik edo pentsioetan europar guztientzako gutxieneko bat. Europa sozial hori

J. Juaristi: Krisi honen ardura nagusia finantza sistemak eta gestio sozioekonomiko negargarriek dute. Kontua da herritarrak ari direla ondorioak jasaten. Europa aitzakia ederra da, errudun aproposa kontu askotarako, eta estali egiten du estatuen kudeaketa eskasa eta ankerra. Eredua sozioekonomiko propio bat izateko burujabetza behar dugu, benetakoa, behar dugu estatu bat izan European.

I. Bilbao: Guk ez dugu bat egin Europako arduradunek eta Troika horrek hartutako neurriekin eta Barrosori esan izan diogu ez gatozela bat austeritatearekin, azken batean langabezia sortu eta enpleguaren garapena murrizten duelako. Baina hori esanik ere, gogoratu behar da Espainia bera joan zela Europara esanez arazo bat zuela banketxeekin. [László] Andor Enpleguaren komisiarioak alderdi sozialistako diputatuari zera esan zion, honek galdera bat egin zionean eztabaida Mariano Rajoyren kontra jartzeko: “Espainiaren arazoa da ez duela eredu ekonomiko bat”. Komisario hori Euskadin izan zen eta han ikusi ahal izan zuen berrikuntzarekin garatu duguna: “Eredua horrekin langabezia erdia daukate, ondo egin dituztelako gauzak”, esan zuen.

“Espainiako estatuak gero eta nabarmenago jokatzen du lobby moduan Bruselan eta Estrasburgon. Ezinezkoa da akordio bilateral bat, harreman adeitsu bat”

Josu Juaristi Abaunz

landu egin behar da. Eta gero daude beste euroeszeptiko batzuk, xenofoboak. Zein dira? Ikusten dutenak azken aldian hartutako neurriekin estatuak, XX. mendean ezagutu ditugun moduan, desagertzen ari direla, gero eta soberania gutxiago dutela. Frantzia Le Penekin ikusten ari gara. Horiek guztiak ugarituko dira, baina agian aukera bat ere izango dugu pentsatzeko ea zer ez dugun egin ondo.

Galdera ezezkorrak egiten ditugula diozu, baina datuak ere hala izan ohi dira. Ikerketa baten arabera 23.000 hildako izan dira azken urteetan Europara iritsi nahirik. Hori ez du Le Penek ekarri, kolore askotako gobernuen politikaren ondorio da...

I. Bilbao: Lampedusakoa gertatu zenean, [Cecilia] Malmström komisarioa Kontseilura joan zen neurri zehatz batzuk proposatuz. Estatu gehienek zer esan zuten? Ez zela euren arazoa. Hori gainditu egin behar da, ezin dugu estatuekin topo egin halako arazoak daudenean, Europako arazo bat delako. Baina berri baikorrak ere badaude, Erasmus programa adibidez, %40 igo dugu aurrekontua.

Josu, zuri zer iruditzen zaizu Europak daraman politika soziala, immigrazioaren inguruan eta beste arloetan.

J. Juaristi: EBk ez du politika sozial bat, ez dago eredu sozial europar bat, gutxienez 28 daude. Ez du indar nahikoa hor eragiteko eta estatuak egiten dute komeni zaiena; hori da arazoetako bat. Izaskunek aipatu duen moduan, gutxieneko estandar batzuk behar dira: oinarritzko eskubide sozialak, ekonomikoak eta baita politikoak ere bermatu egin beharko lituzke EBk.

Nola baloratzen duzue Eskozia eta Kataluniako prozesu soberanisten aurrean EBk duen papera? Herman Van Rompuy kontseiluko presidentearen esanetan sesesioa ez zaie interesatzen ezta eskatzen dutenei ere.

I. Bilbao: Horiek adierazpen politikoak dira, hitz hutsak. Begira dezagun Europaren ibilbidea: Alemaniaren bateratzearekin 16 milioi pertsona egun batetik bestera europar bihurtu ziren. Eta non dago

prozedura? Erabaki politikoa izan zen. Eskozia, Katalunia, baita Euskadiren kasuan ere —guk Ibarretxekin gure prozesua izan baikenuen— Europak marko orokor bat sortu behar du, guztiok jakin dezagun zein prozedura jarraitu behar den. Eskozia europarra da eta berak eskubidea du, ni euskaldun moduan europarra naiz, baina ez dut eskubide bera. Harmonizazio fiskala egiten gabiltza, zergatik ez dugu arlo politikoan gauza bera egiten? Barne hedapena izan liteke. Hemen dena da erabaki politikoa.

Orduan, harmonizazio politikoa beharko litzateke Europar horrelako prozesuak aurrera eramateko

edo norberak bere bidea egin behar du? Bide katalana, euskal bidea...

J. Juaristi: Marko orokor europar batek bermatu beharko lituzke oinarritzko eskubide horiek. Eskoziako kasuak erretratatu duena da Madrilén izaera antidemokratikoa. Van Rompuy eta Barrosoren deklarazioak inportu politiko baten ondorioz eginak dira. Espainiako Estatuak gero eta nabarmenago

“Europak marko orokor bat sortu behar du, guztiok jakin dezagun prozedura zein den. Eskozia europarra da eta berak eskubidea du, ni euskaldun bezala europarra naiz eta ez dut eskubide bera”

Izaskun Bilbao Barandica

jokatzen du lobby bezala Bruselan eta Estrasburgon. Ezinezkoa da akordio bilateral bat, harreman adeitsu bat. Herritarrei hitza eta erabaki ahalmena ematea, hori da ezarri behar den protokolo europarra, eta ez da utopia bat, demokrazia da.

Ibarretxe lehendakariak Gure Esku Dago ekimenari aholkua eman zion Bilbon antolatutako hitzaldian: “Aurrera, baina elkarrekin”. Europar Parlamentuan EAJ eta EH Bildu bat egiteko prest leudeke erabakitzeo eskubidearen inguruan?

I. Bilbao: Hau ez da gauza berria. Duela urtebete Iñaki Irazabalbeitia iritsi zen [Aralarrek eserlekua txandakatu du ERC eta BNGrekin] eta berarekin harreman ona izan dugu. Hainbat galdera aurkeztu dugu, *Parot doktrinaz* adibidez, eta Egunkaria kasua ere eraman genuen Legebiltzarrera.

J. Juaristi: Erabakitzeo eskubidea guretzako gakoa da, baliabide demokratikoa, eta hori baldin bada elkarlanerako tresna, guregatik aurrera.

I. Bilbao: Hizkuntza gutxituen eta estaturik gabeko nazioen taldeartean gaude eta azken bilkuran “Estrasburgoko Adierazpena” deitu dioguna onartu genuen. Hor esaten da pertsonen eskubideak eta identitateak onartu behar direla. Adierazpen hori lortzeko bost urtez egon gara lanean taldeartean, baina ez digu denborarik eman eztabaida Legebiltzarrera eramateko. Dimentsioa beste bat da, baina bidea hasita dago.

J. Juaristi: Horra iristeko lehenik hemen egin behar dugu bultz, hemen dago olatua; horrek asko erraztuko du Europako Parlamentura iristea.

Gauza bat dira adierazpenak eta beste bat praktikan horiek zer ekarzen duten. Esaterako, hizkuntza gutxituen kontuan Euroituna hor dago, baina Frantziak ez du errespetatzen eta Nafarroako Gobernu ere askotan ohartarazi dute. Nola bermatu halakoak errespetatzea?

I. Bilbao: Aurten historian lehen aldiz Europako Parlamentuan onartu da hizkuntza gutxituen defentsarako txosten bat, *Alfonsi* txostena. Duela bost urte guretzat ilusio bat zen hori. Legebiltzarrean ekimenez ekimen egin behar da lan. Gauzak astun doaz? Bai. Azkarrago joatea nahiko genuke? Baita ere. Ez da koherentea gauza batzuk onartu eta gero ez betetzea. Horregatik diogu European erakunde indartsuak behar ditugula, onartutakoa betetzen ez duenak ondorioak izan ditzan.

J. Juaristi: EBri exijitu behar diogu errespetaraztea oinarrizko eskubideak; gure kasuan hizkuntza eskubideak oso inportanteak dira gainera. Ez da posible hain errealitate ezberdinak egotea kultura demokratikoan.

I. Bilbao: Alde onak ere badaude. Gogoratu Euskaltzaindiak Europa Saria irabazi duela.

Zer egin behar da Euskal Herriko bake prozesua behingoz Europar Batasuneko agendan sartzeko?

J. Juaristi: Gure artean lanean jarraitu, hemen egin lana, EBri jarrera aldaketa errazteko. Europa-

“AEBekin akordioaren alde nago dudarik gabe. Akordio horrek hemengo enpresa eta industrientzako aukera handiak sortzen ditu”. (Izaskun Bilbao)

ko Parlamentuan 2006an adierazpena egin zen, Basque Friendship ere hor dago. Diplomazia eta kontaktu horiek guztiak sendotu egin behar dira.

I. Bilbao: Euskadira egokitutako *Peace* programa bat ona izango litzateke, Irlandan bezala, horrela Europa inplikaturatuta egongo litzateke bake eta berradiskidetze prozesuan. Eusko Legebiltzarrean sortuta dagoen Bake eta Elkarbizitzarako ponentziatik proposamen bat egin beharko litzateke eta horrekin Europako Batzordera joan.

Bertan adostasuna lortu European aferara beste modu batez aurkezteko, beraz.

J. Juaristi: Baita estatuen aurrean ere. Orain dagoena baino interpelazio sendoagoa egin behar litzaietxe Parisi eta Madrili. Hemen egiten den lana estrategikoa da Europari begira, fruituak ematen ditu, baina behar dugu Madrilen askoz posizio sendoagoa aurkeztu herri bezala. Horrek mugiaraziko du eta horren ondoren erreakzionatuko du Europak.

I. Bilbao: Alde biri eskatu behar zaie. Madrili eta erakundeei batetik, eta ETARI bestetik. Ahaleginak guztiei eskatu behar zaizkie.

J. Juaristi: Baina ahaleginak batek egiten ditu.

I. Bilbao: Gure alderdia hasieratik egon da buru-belarri hor, batzuekin eta besteekin diskrezioz hitz egiten, politikaren arloan eta kartzeletan dauden pertsonen. Egoera ez da erraza inorentzat.

J. Juaristi: Momentu honetan norbaiti presioa egin behar bazaio, eta ez diot nik bakarrik, Jonathan Powellek ere hala dio, Espainiako Estatuari egin behar zaio.

“AEBak eta EBren arteko merkataritza itunaren negoziazioa isilpean egiten ari dira. Atzeko atetik sartuko digute frackinga”. (Josu Juaristi)

AEBen eta EBren artean merkataritza ituna adosten ari dira. Ekologisten ustez Europako ingurumen araudiak ahuldu eta frackingaren erabilera erraztuko du. Zein norabide darama Europak trantsizio energetikoan?

J. Juaristi: Negoziazio hori isilpean egiten ari dira, oso garrantzitsua da baina ezkutuan egiten dute eta ondorio larriak izango ditu. Atzeko atetik sartuko dizkigute frackinga eta beste kontu batzuk.

I. Bilbao: Ni AEBekin akordioaren alde nago dudarik gabe. Akordio horrek ez dakartza aldaketak soilik energiaren arloan, hemengo enpresa eta industrientzako aukera handiak sortzen ditu. Beste gauza bat dira frackinga, energia berriztagarriak edo nuklearrak. Europak derrigorrez behar du autoaskitasun energetikoa. Guk energia berriztagarriekiko apustua egitea eskatu dugu. Frackingaren eta beste erregai alternatiboen inguruan Legebiltzarrean onartu izan dira txostenak esanez ikerketak egin behar direla, baina beti ingurumena eta pertsonen segurtasuna babestuz.

J. Juaristi: Ni azkoitiarra naiz eta gure herria bete-betean hartzen dute fracking zuloak egiteko proiektuek. Ez gaude batere ados horrekin. Europak energia alternatibo eta sostengagarrien alde egin behar du, hitz egiten da ekonomia berdeaz, baina gero ez da serio hartzen.

I. Bilbao: Europak badu bere posizioa, baina gero estatu bakoitzak egiten du nahi duena. Europari bakarrik ezin zaio errua bota.

Egunerokoan herritarroi eragiten diguten gauza asko erabakitzen dira Europan, tartean dago gurean eztabaida ugari sortu duen hondakinen kudeaketa. Zer esaten du Europak eta zer egiten duzu guk?

J. Juaristi: Nire ustez europar zuzentaruak egokiak dira eta bete beharrekoak. Zer esaten duten? Ahal dela ez dugula zaborrik sortu behar. Hori da egin behar dugun eraldaketa sozialaren parte bat, parte tekniko bat agian. Harritu nauena da gauza tekniko bat EAJk nola hartu duen tresna politiko moduan.

I. Bilbao: Europako zuzentaruak dio hierarkia bat egon behar duela eta esaten du zaborregiak desagertu behar direla. Gauza bat da zaborrak nola batzen ditugun, baina gero zer egiten duzu zaborrarekin? Eta Gipuzkoan dagoen eztabaida hori da. Guk Europar Batzordeari galdera egin diogu honen inguruan, ea gauzak argitzen diren.

Europak ere badio ezin dela erraustu birziklagarria ez den ezer.

I. Bilbao: Zero zabor ez du esaten.

EH Bai ez da aurkeztuko eta EAJ-PNBk Jean Tellechea izango du buru

IPAR EUSKAL HERRIKO EH Bai koalizioa ez da maiatzaren 25ean egingo diren Europako Legebiltzarrerako hauteskundera aurkeztuko. Philip Duluc, Anita Lopepe eta Peio Etcheverry-Aitzartek prentsurrean azaldu dutenez bozetara ez aurkezteko arrazoi nagusia da Frantziako Estatuko barruti handietan ordezkariak lortzeko aukerarik ez dutela.

Ezker abertzaleko koalizioak EH Bilduren zerrenda (Herriek Erabaki) sostengatuko du kanpainan. Euren esanetan zerrenda horren buru Josu Juaristik Europan ordezkatzeko dituela sentitzen dute. Nabarmendu dute Elorri Arin azkaindarra zerrendan doala (20 kidetik 15. postuan).

Jean Tellechea jeltzalea: "I am Basque"

EAJ-PNBk Jean Tellechea urruñarra izango du Europako hauteskunde haueetan zerrendaburu. Baionan egin zuten hautagaiaren aurkezpen publikoa, Andoni Ortuzar EAJko EBBren presidentea bertan zela. Ortuzarrek nabarmendu zuen mugaren bi aldeetan aurkezten den euskal alderdi bakarra dela eta "nazio ikuspegia" duela. Tellecheak, berriz, Agirre lehendakariaren hitzak erabili zituen ("I am Basque") eta esan zuen eskualdeak kontuan izango dituen Europaren alde egingo duela.

Dio ahalegina egin behar dela ahalik eta gutxien sortzeko, baina beti dago mordo bat ezer egin ezin dena eta hori balorizatu egin behar da. Intzi-

nerazioaz hori esan du, ahaleginak egiteko aurreko pausoetan, ez dena erre behar izateko. ■

